

Raadsvoorstel

Afvalstoffenverordening 2023 en 10^e wijziging APV a.g.v invoering Ja-sticker

Zaaknummer: 2023-021066

Aan de gemeenteraad.

Inleiding

In december 2020 heeft uw raad besloten tot uitvoering van het “Uitwerkingsplan Goed Scheiden Loont”. Onderdeel van dit uitwerkingsplan is het introduceren van een opt-in systematiek voor ongeadresseerd reclamedrukwerk binnen de gemeente Leeuwarden. Met dit raadsvoorstel leggen we de definitieve invoering hiervan aan uw raad ter besluitvorming voor.

Aanpassing Afvalstoffenverordening Leeuwarden en wijziging APV

Voor de introductie van een opt-in systeem is het noodzakelijk de afvalstoffenverordening te wijzigen. Ook is een technische aanpassing van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) nodig. Hierbij volgen we het voorbeeld van de VNG en andere gemeenten waar het opt-in systeem is ingevoerd.

Tegelijkertijd is de afvalstoffenverordening aangepast zodat wordt voldaan aan de nieuwe Omgevingswet. Dit zijn wijzigingen van een meer technische aard. De aanpassingen zijn gemaakt conform het model van de VNG. In de bijgevoegde was-wordt-tabel zijn de aanpassingen inzichtelijk gemaakt.

Invoering ja-sticker voor ongeadresseerd reclamedrukwerk

Afval dat niet ontstaat, hoeft ook niet te worden ingezameld en verwerkt. Het voorkomen van afval staat daarom bovenaan de zogenaamde ‘Ladder van Lansink’; de prioriteitsvolgorde van afvalbeheer die vanaf 1979 in Nederland (en in veel landen daarbuiten) leidend is voor beleid. Tijdens de behandeling van het nieuwe afvalbeleid heeft uw raad ook meerdere keren aandacht gevraagd voor het voorkomen van afval.

In het kader van afvalpreventie is er een reeds beproefde mogelijkheid om de hoeveelheid papierafval als gevolg van ongeadresseerd reclamedrukwerk terug te dringen. Huizen zonder nee/nee- of nee/ja-sticker krijgen gemiddeld 20 folders per week in hun brievenbus. Deze hoeveelheid neemt de laatste jaren af, maar volgens Milieucentraal gaat het nog steeds om ongeveer 26 kilo aan reclamedrukwerk per huishouden per jaar. Bovendien, zo blijkt uit verschillende onderzoeken, hebben de folders niet altijd het gewenste effect: zo’n 30% van de folders belandt ongelezen in de papierbak.

Om deze onnodige verspilling tegen te gaan introduceren steeds meer gemeenten de ja-sticker voor ongeadresseerd reclamedrukwerk. Dit wordt ook wel een ‘opt-in’ systeem genoemd. Dit systeem betreft een omdraaiing van de huidige situatie. Traditioneel kunnen inwoners met een sticker kenbaar maken dat ze géén reclamedrukwerk willen ontvangen. Bij een opt-in systeem geven inwoners het juist aan dat ze wél prijs stellen op reclamedrukwerk. In de

nieuwe situatie ontvangen inwoners zonder sticker dus géén ongeadresseerd reclaimedrukwerk.

Deze aanpassing is niet van toepassing op huis-aan-huisbladen, berichten over werkzaamheden of activiteiten in de buurt en andere uitingen van vrijwilligers of niet-commerciële organisaties. Dit vanwege de belangrijke communicatieve rol hiervan, met name voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn.

Voor inwoners die reeds een nee/nee- of nee/ja-sticker gebruiken verandert er niets. Enkel inwoners die nu géén sticker hebben, maar wél folders willen blijven ontvangen, zullen een sticker moeten gaan plakken. Samengevat komt dit neer op het volgende:

Overzicht stickers	Ongeadresseerd reclaimedrukwerk gewenst	Ongeadresseerde huis-aan-huisbladen gewenst
NIEUW: ja-sticker	Ja	Ja
geen sticker of nee/ja-sticker	Nee	Ja
nee/nee-sticker	Nee	Nee

De ja-sticker heeft zich bewezen als een effectieve maatregel om papierafval te reduceren en is ondertussen in veel gemeenten met succes ingevoerd. Onder andere in vergelijkbare gemeenten zoals Enschede, Haarlem, Gouda, Hengelo en Deventer. Ook in Zwolle, Groningen en Ooststellingwerf wordt over de invoering van de sticker nagedacht.

Beoogd effect

In de grondstoffen beleidsvisie die in 2019 door uw raad is vastgesteld wordt de ambitie geuit om te streven naar een afvalvrije samenleving in 2050. Dit moet onder andere worden bereikt door in te zetten op het voorkomen van afval. Het reduceren van de hoeveelheid ongeadresseerd reclaimedrukwerk middels invoering van de ja-sticker sluit hier goed bij aan. Als college zijn we overigens niet tégen reclamefolders. Reclamefolders dienen onmiskenbaar een economisch belang. Het beleid richt zich vooral op het voorkomen van verspilling en onnodig afval.

Hoeveel papier er met invoering van de ja-sticker exact bespaard zal gaan worden is op voorhand lastig te bepalen. Dit hangt namelijk af van het aantal huishoudens dat op dit moment nog geen nee/nee- of nee/ja-sticker gebruikt. Het exacte aantal is voor Leeuwarden onbekend. Op basis van ervaringen in Haarlem (4.8 KG reductie) en Utrecht (4.2 KG) schatten we de besparing op circa 4,5 KG papier per inwoner per jaar. Over de gehele gemeente genomen betekent dit een besparing van circa 550.000 KG papier per jaar. Dit staat gelijk aan ongeveer 10% van de totale hoeveelheid oud papier in de hele gemeente.

Argumenten

Ook met de ja-sticker kunnen inwoners die dit wensen gewoon reclamefolders blijven ontvangen. Het beoogde effect doet zich met name voor bij inwoners die geen behoefte hebben aan folders maar nog geen sticker hebben geplakt.

Reclamefolders bestaan al voor een deel uit hergebruikt papier. Maar ook de productie, bedrukking, distributie, inzameling en recycling veroorzaakt negatieve milieu-impact. Het voorkomen van het ontstaan van papierafval is daarom duurzamer dan enkel het recycelen van papierafval.

Gerichtere verspreiding, digitale folders en andere duurzame initiatieven vanuit de branche juichen we toe. De invoering van de ja-sticker is hier in de ogen van het college geen belemmering voor.

Gedurende de afgelopen anderhalf jaar in aanloop naar dit raadsvoorstel is regelmatig contact geweest met FRL Groep, verspreider van onder andere reclamefolders. In overleg zijn voorkeuren en zorgen verkend. We hebben getracht hier zo goed mogelijk rekening mee te houden. Op verzoek van betrokken stakeholders stellen we daarom voor om een ruime overgangstermijn te hanteren en de ja-sticker per 1 oktober in te laten gaan.

Kanttekeningen en risico's

Vanuit de branche van drukkers en verspreiders is de zorg geuit dat invoering van de ja-sticker kan leiden tot verhoogde distributiekosten van huis-aan-huisbladen en ander niet-commercieel drukwerk. Bij enkele gemeenten waar de ja-sticker reeds is ingevoerd is navraag hiernaar gedaan, maar bij deze gemeenten is geen informatie hierover bekend. In Haarlem is een mild "waterbedeffect" geconstateerd: er zijn minder reclamefolders verspreid, maar het aandeel reclame-uitingen in de huis-aan-huis is licht toegenomen. Hieruit blijkt dat de ja-sticker juist ook een kans is voor huis-aan-huisbladen om meer reclame-inkomsten te genereren. Eventueel gestegen distributiekosten kunnen hiermee mogelijk gecompenseerd worden.

Ook zijn er zorgen dat de ja-sticker een negatief effect heeft op de omzet van winkeliers. Zoals eerder aangegeven vindt het beoogd effect van de ja-sticker met name plaats bij inwoners die wel folders ontvangen maar die niet lezen. Ongelezen folders dragen niet bij aan de omzet van winkeliers. Inwoners die wel folders wensen te ontvangen, kunnen deze gewoon blijven ontvangen. Bovendien vindt de communicatie tussen ondernemers en klanten in toenemende mate plaats via digitale kanalen. Het college beschouwt dit dan ook niet als een doorslaggevend argument om de ja-sticker niet in te voeren.

Bij het inzamelen van oud papier zijn maatschappelijke verenigingen betrokken. Het beoogde effect van de ja-sticker is een reductie van circa 10% van de totale hoeveelheid papierafval. Aan de andere kant is het de verwachting dat door de invoering van Goed Terecht in Leeuwarden oud papier beter gescheiden zal worden. Hierdoor belandt er minder papier in de sortibak en neemt de hoeveelheid gescheiden ingezameld oud papier juist toe. Het totale effect van beide maatregelen op de hoeveelheid oud papier is op dit moment nog niet goed te voorspellen, maar het is goed mogelijk dat de hoeveelheid ingezameld oud papier per saldo afneemt. Dit kan betekenen dat de inkomsten van verenigingen die oud papier inzamelen (per saldo) licht dalen.

Hoewel het college zich realiseert dat deze vergoeding voor de verenigingen van belang is, stelt zij voor om verenigingen hier op dit moment (nog) niet voor te compenseren. Het gezamenlijke effect van de ja-sticker en de verbeterde afvalscheiding is op dit moment immers nog niet duidelijk.

Bovendien wordt de compensatie van verenigingen bekostigd vanuit de afvalstoffenheffing. Het verhogen van de vergoedingen moet daarmee worden betaald door alle inwoners. Dit vinden wij niet wenselijk. Tot slot neemt de hoeveelheid oud papier de afgelopen jaren al gestaag af, ook hiervoor is niet gecompenseerd.

De komende jaren moet worden bekeken hoe de hoeveelheid oud papier zich verder ontwikkelt en welk beleid richting de organisaties daarbij wenselijk is.

Financiën

Bij invoering van de ja-sticker wordt een communicatiecampagne gestart. Hiervoor is €10.000,- begroot. Dit wordt gedekt uit het Communicatiebudget Afval.

Vervolgacties op hoofdlijnen

Indien uw raad besluit tot invoering van de ja-sticker, dan volgt een aanloopperiode om alle belanghebbenden voldoende tijd te geven om hierop te anticiperen. Uw raad wordt daarom nu voorgesteld om de afvalstoffenverordening en de Algemene Plaatselijke Verordening Leeuwarden gewijzigd vast te stellen. Deze treden dan per 1 oktober 2023 in werking.

In aanloop naar 1 oktober wordt in samenwerking met de branche een communicatiecampagne gestart. De ja-sticker wordt bij alle belanghebbenden breed bekend gemaakt en gratis beschikbaar gesteld.

Leeuwarden, 7 maart 2023,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*